

על השתדלות אחת במספר

בקשר עם פרסום התעודות (דברי-תרע"ה) בדבר היתר העברית במספר - או יותר נכון: איסור העברית במספר - יש ברצוני לספר כאן על השתדלות אחת לשם פתיחת קורסים לעברית במוסקבה אשר החתום סמך טפל והשתדל בזה במשך זמן רב, יותר משנהיים, וסופו של דבר היה מפחד נפש, השתתף בזה גם הפרופ' דוד שור, ההיסטוריה הוותיק, גם אז שמעתי אותן הטענות המתמיות עצמן, הנשנות בתעודות שנתפרסמו, על דת' ועל ציונות' על זה שהשפה העברית אינה אסורה כלל וכלל, - והביסתי תוכוח, ושלפ' החוקים הטוביטיים אין כל טענור וכו' וכו', הצד הקומיסרני בכל הענין הזה היה, שמעטם אחרות כמשך השתדלותי נפתתי להאמין שהשנתי את מסרתי והייתי כסוח כמעט שהרשיון לפתיחת הקורסים הוא כבר אצלי כמנוח בקופסא, אלא שככל שעם היה פורח לו כמו על-ידי מטה-קסאים מתחת לחטמי פטש, והמצב היה חזר לקדמותו, ומעשה שהיה כך היה.

עד שנת 1922 אי-אפשר היה אפילו לחלום על פתיחת קורסים פרטיים בכלל, הלמוד ככל בתי-האולמא במספר היה על-פי החוק כחנם, ואסור היה לקבל שכר-למוד, אולם כשתצתה השניה של איתה שנה הוציא הנארקוספדום (הקוסיסריון להש' בלה) חוזה, המסיר פתיחת קורסים פרטיים פקצועיים: ללמוד מלאכות, אמנויות, שפות זרות וכו', במוסקבה צצו פתאום כנסדון

ובמטריות, בכל רחוב ובכל סימטה, קורסים שונים ללמוד תפירה, נזירה, ציור, זמרה, שפות זרות וכדומה. באיתו זמן הופיע בעמס' סאמר סאת מנהל היבסקציה לביטן על לסוד השפה העברית, וכו כתיב, שאין סרשים רק בתי-ספר לילדים, אבל קורסים לגדולים, מ'יה ומעלה, שהם בעלי הכרה ובעלי בחירה - שאני, על סמך כל זה הושתי במוקף שנת 1922 בקשה ליבסקציה שעל יד הנארקוספדום בדבר פתיחת, שעוריי ערב לגדולים ללמוד השפה העברית. כתור סורים נרשמו אנחנו, קבוצת סטודנטים של בתי-ספר פרנצויים גבוהים במוסקבה, ואני - גם בתור מוסר וכנהל הקורסים.

וכאן מתחילים כל ההרפתקאות והגל-גולים של הקנצלריה הרוסית הברוכה, ראשית דבר דרשו מסני להוכיח מי וסי אני, כלומר: אם ראוי אני להשתמש בתנאי זו ואם איצטלא של מנהל-הקורסים הולסתני, ואם סהיטן אני לזה מצד הכשרות הפוליטית, הוגשו תעודות מבתי-הספר ומהקור-סים ששיטשתי בהם במשך שנים בתור מורה וגם מהמחלקה הפוליטית של החזית המער-בית שנתניסתי שמה כתור מורה, נסתתמו הטענות וננשו לעצם הענין.

כפי שנחברר לי אחר כך מתוך הציונים שעל נבי, נירותי היתה בנידן זה ישיבה מיוחדת של היבסקציה הקומוניסטית: לביטן, ליטבוקוב, סידין ואסתר פרוזקין, מנהל היבסקציה לביטן ססר לי, שלפי תני ס' ידועים ירשו לי את פתיחת-הקורסי.

לשם זה אפנה בבקשה לסחלקת ההשכלה המקצועית המוסקבאית (מוסקופרומוברי) ולכשיקבל משט את הנירות' יענה בריוולוד' ציה חיובית.

ואלה הם, התנאים' שהתחייבתי (כמוכן בהסכמת החבריו) לסלואתם:

א) הקורסים נמצאים תחת פקוחה התמדי של היבסקציה.

ב) לקורסים פתקלים תלמידים לא צעירים סבני ייה.

ג) שעוריה-הערב הם רק ללמוד השפה העברית ולא ללמוד הספרות העברית (1).

ד) לשעוריה-הערב אין שום אופי דתי או לאומי.

ה) כל ה-מריה-למוד צריך להברק ולהתאשר למסר' ע'י היבסקציה.

ו) כל מורה ומורה של הקורסים זקוק לאשור סוקדם של היבסקציה.

ז) על הנהלת הקורסים לנהל רגיס-סרטיה מדויקת של המתלמדים, בפרט על מצבם הסוציאלי, ולהניש ליבסקציה רשמה בכל חודש.

כששאלתי את לביטן: מהו פירושו של סעיף ג' ? כיצד אפשר להורות שפה בלי טערות ? ענה הלה, שללמוד הספרות העברית אינו מהיטן, ולזה דרוש מרכסיסט טהור כסאה אחוז (קרי: קומוניסט). כפי שאפשר להוכח סכאן היו כל הסעיפים הללו מסש, דרקונייכ', אולם קבלתי את כולם והתמתי עליהם למסרע, השוב היה לנו אשור העברית בגלוי, רצינו בקורסים עבריים מאד שרים, והיו אפילו סצומאטים ומקוצצים במטת-סרדים.

הגשתי את נירותי בצירוף התנאים' למוסקופרומוברי, משם נשלחו לי היבסקציה. שמה הונחה ריוולוציה בזה הלשון: מצד היבסקציה אין כל עכובים לפתיחת-הקורסים ע'י האורח ק', כתנאי סלוי הסעיפים וההת-חייבויות שקבל על עצמי, על פי מצבי הסוציאלי בעבר ובהווה היה הכנוי, חברי הולם אוהי בצדק, וכאמת הייתי רשום בו בכל נירותי ותעודותי ובשנוי-שם זה לגזרתי ניתן בסוד פתחון פה למקטרנים ונפתחה בכונה פרצה למשטיינים, אלה שהיו בתקופה הזאת במספר יודעים ומבחינים ופה סה בין, חברי, לאורחי, שלנבי האחרון היה הכל שרי והיחס אליו היה בבחינת, לית דין ולית דין'...

אולם, כפי שנודע לי אחר כך, לא הסתפקו ביבסקציה ברמז להוד, והפה שהתיר כאן אסר שם, והמלאכת הנקיה והקלה הזאת נעשתה ע'י אחרים... בסחלקת ההשכלה המקצועית המוסקבאית קבלתי לתמוהני הרב הפתעה כונו: למרות מה שקודם אמרו לי שם, שאך יקובל האשור מהיבסקציה, ינתן לי הרשיון, דחו אחיב את בקשתי בהחלט, על סמך זה שלמוד השפה העברית אינו בגדר סקצוע, אלא שיוך לסוג הלמודים הנותנים השכלה כללית, ובתי-אולמא שאינם מקצועיים - אינם סקבלים שכר-למוד ואינם יכולים להיות פרטיים.

והתחילה פרשת הענויים של הלוכה בלי-כסף וביתות-רגלים מקנצלריה אחת לשניה הנכונה סמנה, עם תעודות נוספות ועם קובלנה חדשה.

אחר כך נתכרר לי שעמדתם כלפי

ידיי היתה כבחינת, ירעה עד שיסתאכ'... השתדלו להציק לי עד כמה שאפשר בד-חיות שונות, בלך ושוב' וכדומה, ברריות פרמליות סכל המיניב, כיד ה-קנצלריה הגנרלית' המוכה עליהם, רצו להביאני לידי כך שאפתלק בעצמי סכל ענין ביש זה, אולם אני לא הרפיתי, רציתי לרעה מה יהא סיפו של דבר.

כך נמשך הננין יותר משנתיים, אולם בראשית שנת 1926 בא סקרה בלתי-צפוי ושם קץ לכל הדבר: זה היה בזמן הקצר, כשהנירות' הוצאו מקנצלריה אחת כדי להנישן לשניה, נסרו לאחד כדי להוסיף עליהם עוד תעודה אחת; להלו נודע פתאום שבלילה יהיה אצלו, חפוש', נזררו ובער את זה, חספי שנמצא בדירתו ואנג זריוות יתרה נידונו לשרפה גם כל, נירותי'...

ככה ננסר הנסיון הזה שלא הצליח, ככל דנסיונות שנעשו ע'י אחרים לשם אי-שור העברית במספר.

מה שסרנו ביותר בכל הענין הזה היא ה-ישועות' שבהרר, העימסיות הרקה והשפלות הפעושה, אין מעיוים להניד בפ-רוש שהשפה העברית אסורה, אלא תמיד מוצאים ומטציאים תואנות ואסתלאות שלא להרשות שום דבר שיש לו יחס לעברית, ותמיד ישנה טענה טן המוכן: העברית אינה אסורה, והביסה תוכיח'.

ואשר ל-ביסיה' - הרי כל הקיובים לה יודעים, בכמה נסיונות נתנסתה וכמה פרפורים פרסרה כדי לעסוד בתוך הגלים הוידונים של ים המשטטה והשנאה אשר ססביכה, היא היתה כעצם בנרון, אולם

התננישו לסגרה, לא עבר יום שלא התרו תחת קיומה ותמיד היתה בסצב של הננה בלה-ימוסקה; הציבו לה סכשולים על כל צעד ושעל, ורק הסרץ הכבוד של נ, צמח ומסירותם האין-סופית של חברי, הביסתי עמרו לה להחנבר עליהם.

כשהתכוונה, הביסתי לנסוע לחו"ל היה בסנהגה היבסקציה' סצבירוח כבחינת, ויחרי'... הצערו ש-הביסתי' תתפרסם בעולם הגדול ויצאו סוניטין על ידי גם לעברית של ס, ס, ס, ר, וסאיך ניסא ידעו שאך תצא פרופיה לא, תחזור שמה שוב, לא יתנו לה לחזור, והדבר השני הכריע, - ורבתה השמחה בסחנם.

ובסחנה העבריים גדול היה הצעד; ידעו שעם זאת, הביסתי' יכבה נר ישראל' ששרר לפליטה, תעומם הנחלת הלוחשת האחרונה, ידעך ה-מנדלוד' היחרי שהיה לעכריום כים האיכה לעברית במספר, כדי היה גם להם ש-הביסתי' לא תחזור לרוסיה, וכואב הלב לסרץ הרב של אחינו הרחוקים-הקרובים ברוסיה, ההולך לאיבוד בהשתדלויות הפרובות ובטלחמה הקשה בעד העברית, שלפי הטצב הנוכחי במספר אין לה כמעט תקנה.

ברם, ערך רב, לא-ישוער, יש למלחמה זו כשהיא לעצמה, סלחמה שאינה נותנת לאחינו להשלים עם הטצב ומביאתם לידי תמיסה תמידית, שתפרה ותצמיה גם את ארטתם הצחיחה.

וסרחיקי, אנרנו שולחים להם את ברכתנו:

חוקו ואסצו! נהלל.

ג' ד' קרפיבנר